

SAMENVATTING Vernieuwde Meldcode Huiselijk Geweld & Kindermishandeling

Protocol 'kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag' voor de kinderopvang

Kindermishandeling; iedereen weet dat het bestaat, maar veel mensen beseffen niet dat het heel vaak voorkomt. Veel vaker dan u denkt! Meer dan 120.000 kinderen zijn in Nederland jaarlijks slachtoffer van een dergelijk misdrijf. Vaak kunnen en mogen slachtoffertjes niet praten over hetgeen hen wordt aangedaan. Hiervoor is het van belang dat u tijdig de signalen ziet die zij uitzenden. We werken daarom met de vernieuwde Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling; een stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling met nieuw daarin het afwegingskader.

Dit is een samenvatting met de belangrijkste punten uit de vernieuwde meldcode. Raadpleeg altijd de volledig vernieuwde meldcode op onze website www.gastouderbureauoodkapje.nl onder beleid wanneer u vermoedens heeft van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Wat is Kindermishandeling?

Kindermishandeling is elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. (Wet op de jeugdzorg, 2005)

Wat is Huiselijk geweld?

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder valt lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

VORMEN VAN HUISELIJK GEWELD/ KINDERMISHANDELING:

- **Lichamelijke mishandeling:**
Het verwonden van het kind of staan toe dat het kind verwond wordt.
- **Lichamelijke verwaarlozing:**
Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft.
- **Psychische mishandeling:**
Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind.
- **Psychische verwaarlozing:**
Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft.
- **Seksueel misbruik:**
Seksueel contact met een kind hebben of pogen te hebben, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de ouder/verzorger of anderen en/of uit geldelijk gewin.
- **Eergerelateerd geweld:**
Geestelijk of lichamelijk geweld dat wordt gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een schending van de eer van een man, vrouw of familie.

TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN / WIE DOET WAT:

- *Gastouder:*
Signaleren, herkennen, doorgeven aan (bemiddelingsmedewerker of aandachtsfunctionaris van) Gastouderbureau Roodkapje.

- *Bemiddelingsmedewerker:*
Gastouder bespreekt signalen met de bemiddelingsmedewerker en/of aandachtsfunctionaris. Als gastouder signalen besproken heeft met bemiddelingsmedewerker bespreekt de bemiddelingsmedewerker de signalen met de aandachtsfunctionaris.

WAT IS DE MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING?

De meldcode is een overzichtelijk stappenplan (de volgorde is geen vast gegeven) waarin staat wat u moet doen als u verwaarlozing, mishandeling of misbruik signaleert. Doel van de meldcode is niet om tot meer meldingen te komen, maar om u te helpen bij het herkennen en handelen als u kindermishandeling of huiselijk geweld vermoedt. U als gastouder kunt de eerste stap zijn; het herkennen, signaleren van huiselijk geweld/ kindermishandeling.

In de meldcode zijn 3 delen opgenomen en uitgewerkt, te weten:

DEEL 1 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de thuissituatie.

DEEL 2 Meldplicht bij een vermoeden van geweld of zedendelict door een medewerker. In de gastouderopvang wil dit dan zeggen dat u een vermoeden heeft van geweld of zedendelict door bijvoorbeeld de eigenaar van uw gastouderbureau.

DEEL 3 Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Wijzigingen in de meldcode

De wetgeving waarin de meldcode is vastgelegd wijzigt per 1-1 2019. Vanaf dat moment is het verplicht om met een afwegingskader te werken. Een afwegingskader beschrijft wanneer en op basis van welke overwegingen, het melden van vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling als noodzakelijk wordt beschouwd. Het afwegingskader formuleert daarnaast wanneer hulpverlening bieden of organiseren (ook) tot de mogelijkheden behoort.

Het afwegingskader is opgenomen in stap 4 van de meldcode.

In stap 5 van de meldcode wordt vervolgens een beslissing genomen op basis van de afweging die gemaakt is in stap 4.

De stappen 1 tot en met 3 van de meldcode wijzigen inhoudelijk niet.

DEEL 1

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING **IN DE THUISSITUATIE**

De 5 stappen van de Meldcode:

STAP 1:

IN KAART BRENGEN VAN SIGNALLEN

De gastouder brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of juist ontkrachten in kaart en legt deze vast. De gastouder legt ook alle contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

STAP 2:

COLLEGIALE CONSULTATIE EN BIJ TWIJFEL VEILIG THUIS EN/OF EEN LETSELDESKUNDIGE

De gastouder bespreekt de signalen met de bemiddelingsmedewerker en/of aandachtsfunctionaris. De aandachtsfunctionaris is de medewerker werkzaam binnen het gastouderbureau met specifieke deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Het wordt aanbevolen om bij twijfel advies te vragen aan Veilig Thuis of een letseldeskundige.

STAP 3:

GESPREK MET DE OUDER (EN INDIEN MOGELIJK MET HET KIND)

De aandachtsfunctionaris bespreekt de signalen met de ouders, en indien mogelijk met het kind. Het gastouderbureau kan er echter ook voor kiezen dat het gesprek door de gastouder wordt gevoerd, eventueel samen met aandachtsfunctionaris of bemiddelingsmedewerker.. In die gevallen wordt het gesprek altijd voorbereid met de aandachtsfunctionaris. Ook kan tijdens de voorbereiding ondersteuning worden gevraagd aan Veilig Thuis. In de voorbereiding is het van belang rekening te houden met emoties van de ouder(s) en het kind, zoals boosheid, verdriet en angst veroorzaakt door onmacht, loyaliteit, isolement en schaamte.

STAP 4:

WEGEN VAN HET GEWELD EN BIJ TWIJFEL ALTIJD RAADPLEGEN VAN VEILIG THUIS

STAP 5:

BESLISSEN AAN DE HAND VAN AFWEGINGSKADER

De gastouder weegt in samenwerking met de aandachtsfunctionaris op basis van de signalen, van het (extern) ingewonnen advies en van het gesprek met de ouders het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast wordt de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling gewogen aan de hand van het afwegingskader en al dan niet in overleg met Veilig Thuis.

HET AFWEGINGSKADER

- * Afweging 1 : is melden noodzakelijk?
- * Afweging 2: Is zelf passende en toereikende hulp bieden of organiseren mogelijk?

Het is van belang dat *beide* afwegingen *in deze volgorde* worden genomen. Een beroepskracht vraagt zich eerst af of melden noodzakelijk is, aan de hand het afwegingskader. Vervolgens besluit de signalerende gastouder of het bieden van hulp tot de mogelijkheden van zowel deze gastouder als de betrokkenen behoort.

Wanneer melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, zal de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp en aan welke voorwaarden deze moet voldoen, in overleg met Veilig Thuis worden beantwoord.

MELDNORMEN: IN WELKE SITUATIES MOETEN GASTOUDERS MELDEN?

Gastouders moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

Meldnorm 1:

In ALLE gevallen van *acute onveiligheid* en/of *structurele onveiligheid* en *disclosure*.

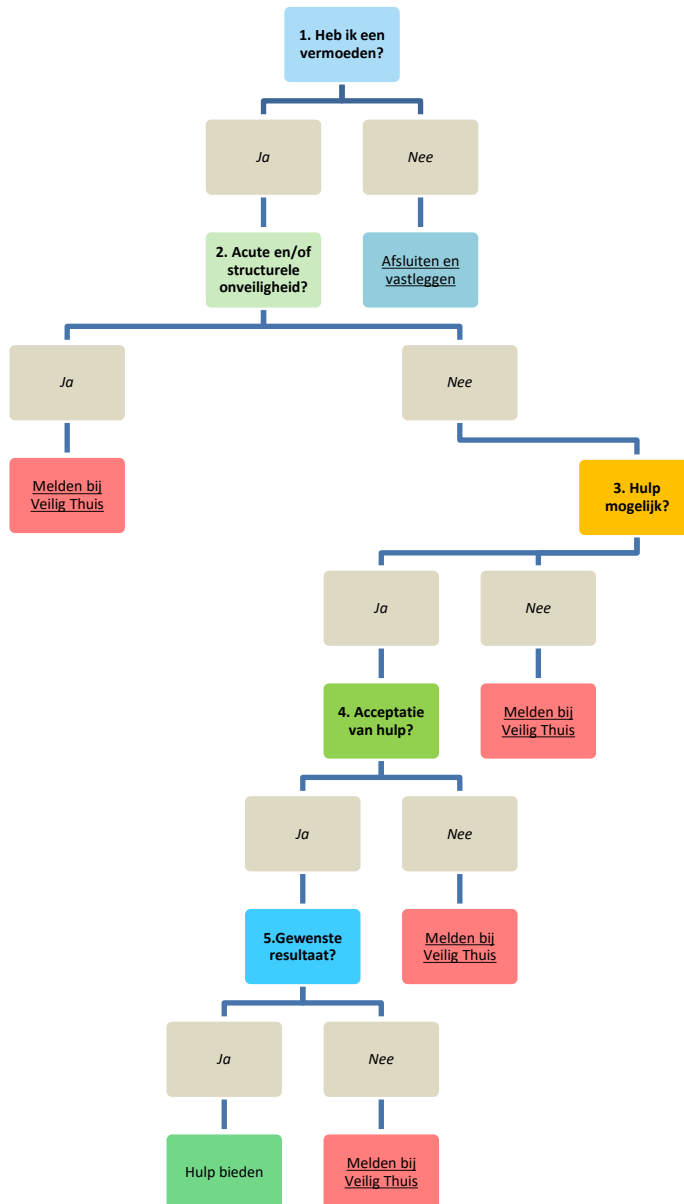
Meldnorm 2:

In alle ANDERE gevallen waarin de gastouder meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm 3:

Wanneer een gastouder die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Figuur 1: het afwegingskader in beeld

DEEL 2

MELDPlicht BIJ EEN VERMOEDEN VAN GEWELD OF ZEDENDELICT **DOOR EEN MEDEWERKER**

Sinds juli 2013 geldt er een meldplicht in de kinderopvang wanneer er aanwijzingen bestaan van een geweld- of zedendelict tegen een kind door een medewerker. Deze meldplicht houdt in dat de houder dit moet melden bij [de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs](#) (0900-1113111). De vertrouwensinspecteur overlegt met de houder of er aangifte moet worden gedaan bij de politie. Zo ja, dan onderzoekt de politie of de werknemer het misdrijf heeft gepleegd.

Melding door een ouder over een medewerker of leidinggevende

Indien een ouder aanwijzingen heeft dat een medewerker of leidinggevende een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is, dan kan de ouder contact opnemen met de vertrouwensinspecteur. Daarnaast heeft de ouder de (reguliere) rechtsplicht om bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit aangifte te doen bij de politie. De vertrouwensinspecteur zal de ouder adviseren om contact op te nemen met een leidinggevende van het Gastouderbureau. Betreft het de leidinggevende dan is het advies om contact op te nemen met de houder. Zodra het Gastouderbureau door de ouder is geïnformeerd, ontstaat voor hem/haar de meldplicht.

Melding door een medewerker/gastouder over de houder zelf

Indien de medewerker/ gastouder aanwijzingen heeft dat de houder van het gastouderbureau zelf een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is, dan is de medewerker/gastouder verplicht tot het doen van aangifte bij de politie. Hij/zij kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de medewerker/gastouder begeleiden bij het doen van aangifte.

[De vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs is bereikbaar op 0900-1113111.](#)

Melding door een ouder over een gastouder/volwassen huisgenoot

De situatie binnen de gastouderopvang wijkt af van de situatie in een kindercentrum. De gastouder werkt alleen, er is in de meeste gevallen geen arbeidsrelatie met het gastouderbureau en vaak is er regelmatig een volwassen huisgenoot aanwezig in de woning waar de kinderen worden opgevangen. Hoewel de bemiddelingsmedewerker van het gastouderbureau de gastouder begeleidt, is de kans op signalering door de bemiddelingsmedewerker zelf gering vanwege haar/zijn beperkte aanwezigheid tijdens opvanguren. De melding van een vermoeden van een mogelijk geweld- of zedenmisdrijf zal daarom in de praktijk vooral worden gedaan door de ouder.

De 5 stappen van de Meldcode

STAP 1A: SIGNALEREN

De ouder, gastouder of bemiddelingsmedewerker heeft een vermoeden of een signaal opgevangen of iemand laat doorschemeren dat er iets niet goed zit in de relatie tussen het kind en een collega werkzaam binnen het Gastouderbureau.

STAP 1B: DIRECT MELDING DOEN VAN VERMOEDEN VAN GEWELD- OF ZEDENDELICT JEGENS EEN KIND BIJ HOUDER

Wanneer een ouder, gastouder of bemiddelingsmedewerker vermoedt dat een collega van het Gastouderbureau zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet de ouder, gastouder of bemiddelingsmedewerker dit direct melden bij de houder. Deze stap wordt zorgvuldig gedocumenteerd. Als een gastouder het vermoeden heeft dat de houder van het gastouderbureau zich schuldig maakt aan kindermishandeling dan moet de gastouder zelf contact opnemen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

STAP 2: IN OVERLEG TREDEN MET VERTROUWENSINSPECTEUR

De houder is verplicht om direct in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

STAP 3: AANGIFTE DOEN

Indien na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden bestaat van een geweld- of zedendelict, dan heeft de houder/gastouder een meldplicht.

STAP 4: HANDELEN NAAR AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK VAN DE POLITIE

Het onderzoek van de politie kan leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de houder, directie of leidinggevende verschillende mogelijkheden om te handelen.

STAP 5: NAZORG BIEDEN EN EVALUEREN

Het is belangrijk dat het Gastouderbureau nazorg biedt aan alle betrokkenen. Ook het evalueren van de genomen stappen is belangrijk om in mogelijke toekomstige situaties adequaat te kunnen handelen.

DEEL 3

SEKSUEEL GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG **TUSSEN KINDEREN ONDERLING**

Seksualiteit is een wezenlijk onderdeel van de ontwikkeling van jeugdigen naar volwassenheid. Binnen de gastouderopvang verdienen thema's als intimiteit en seksualiteit professionele aandacht. Door op een goede manier aandacht te besteden aan het onderwerp seksualiteit kan de gastouderopvang niet alleen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen, maar ook bijdragen aan het voorkómen van grensoverschrijdende seksuele incidenten.

Kinderen die naar een gastouder gaan, moeten in de eerste plaats fysiek veilig zijn en zich ook zo voelen, ook op het gebied van seksualiteit. Daarnaast hebben zij, afhankelijk van hun leeftijd en situatie, ondersteuning nodig bij hun ontwikkeling op het gebied van intimiteit en seksualiteit. Wat door kinderen én gastouders 'normaal' wordt gevonden op het gebied van seksualiteit is steeds aan verandering onderhevig. Veel meer dan vroeger speelt de beeldvorming in de media daarbij een rol.

De 5 stappen van de Meldcode

STAP 1:

IN KAART BRENGEN VAN SIGNALLEN

Wanneer er signalen zijn dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hier mee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, is het belangrijk dat deze signalen in kaart worden gebracht en goed worden geïnterpreteerd. Soms zal iets vrij duidelijk zijn aan te merken als ontoelaatbare handeling, maar vaker zal het gaan om minder duidelijke signalen die niet direct te duiden zijn.

STAP 2:

MELDEN VAN HET GEDRAG

Wanneer de gastouder signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te melden bij de bemiddelingsmedewerker en/of de aandachtsfunctionaris.

STAP 3:

BEOORDELEN ERNST VAN HET GEDRAG

De aandachtsfunctionaris is in overleg met de directie verantwoordelijk voor een eerste beoordeling van de voorgelegde situatie. Daarbij zal in het algemeen de beroepskracht die het gedrag heeft gemeld en eventueel collega's, worden gehoord. Ook Veilig Thuis, CJG, ZAT of de GGD kan hiervoor worden ingeschakeld. Hierbij wordt de ernst van het gedrag bepaald.

STAP 4:

MAATREGELEN NEMEN

De houder bepaalt welke maatregelen moeten worden genomen wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

STAP 5:

BESLISSEN EN HANDELEN

De beoordeling van het incident en het advies uit het (eventuele) interne onderzoek kunnen leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de houder verschillende mogelijkheden om te handelen richting het kind dat het seksueel grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

Belangrijke telefoonnummers:

Gastouderbureau Roodkapje:	0497-381345
Veilig Thuis:	0800-2000
Vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs:	0900-1113111